CONCEPT Leeratelier 'Kunst als een manier van leren'

Samenwerking van De Cultuur Loper en gemeentelijke partners met Stichting TOEVAL GEZOCHT

In het kader van CMK3 wil De Cultuur Loper een krachtige impuls geven in betekenisvolle cultuureducatie, waarmee basisscholen hun kinderen gelijke kansen kunnen bieden in het onderzoeken, ontdekken en uitdrukken van hun eigen verhaal. Hoe kunnen kunstvakdocenten in samenwerking met de leerkrachten de kinderen optimaal hun eigen creativiteit laten inzetten? De onderwerpen die hen bezighouden met hun verbeelding laten onderzoeken? Hoe kunnen kunstvakdocenten en leerkrachten zich hierin professionaliseren, zodat het leidt tot een duurzame ontwikkeling?

Deze krachtige impuls vanuit professionalisering zal aansluiten bij actuele en verwachte toekomstige vragen van scholen binnen de fases verdiepen en borgen van De Cultuur Loper of van andere CMK trajecten.

De Cultuur Loper heeft TOEVAL GEZOCHT hiervoor als partner aangetrokken. TOEVAL GEZOCHT heeft in de loop van vele jaren zich de wereldwijd bekende filosofie en werkwijze van Reggio Emilia eigen gemaakt en vertaald naar de Nederlandse situatie. TOEVAL GEZOCHT zal in Brabant een leeratelier ontwikkelen voor kunstenaars, leerkrachten, kunstvakdocenten en pedagogen om op basis van de Reggio Emilia-benadering kunst en onderzoekend leren in het dagelijks onderwijs te integreren. TOEVAL GEZOCHT werkt al meer dan 20 jaar samen met Reggio Children en zal in dit kader tevens een studiereis naar Reggio Emilia mogelijk maken en begeleiden.

Onderzoekend / ontwerpend leren, intersubjectiviteit en kinderen als 'kunstenaars in de dop' maken deel uit van de basiswaarden van de Reggio Emilia-benadering en TOEVAL GEZOCHT. In Nederland zoeken basisscholen / ikc's naar een pedagogisch onderbouwde werkwijze om de onderzoekscompetenties van kinderen te versterken en hun creativiteit te stimuleren. Om kinderen het eigenaarschap te geven van hun eigen leerproces. De pedagogiek ontwikkeld in Reggio Emilia kan hier het fundament en de inspiratie voor bieden. TOEVAL GEZOCHT ontwikkelt graag samen met de deelnemende partners een opleidingstraject in deze filosofie en werkwijze.
Begonnen wordt met de groepen 1 en 2 (en evt. 3).

Ontwikkelfase Leeratelier:

Tien kunstenaars / leerkrachten / kunstvakdocenten / pedagogen vormen de binnenkring en komen drie keer een dag(deel) onder leiding van ervaren TOEVAL GEZOCHT-medewerkers bij elkaar om de inhoudelijke vragen, de opzet en de structuur voor het leeratelier te ontwikkelen. Deze tien deelnemers participeren vanuit het team van de basisschool waar zij werkzaam zijn. Deze collega's zien wij als mede-deelnemers. Dit groepje vormt in ieder van de tien scholen het team dat zich in deze wijze van betekenisvol cultuuronderwijs (verder) wil ontwikkelen.
De basis voor het leeratelier wordt opgebouwd vanuit de ambities en vragen die op de scholen leven en deze vragen worden in het Leeratelier 'Kunst als een manier van leren' in relatie gebracht met de Reggio Emilia-werkwijze zoals TOEVAL GEZOCHT deze voor Nederland heeft bestudeerd en in de praktijk werkzaam heeft gemaakt.
De deelnemers dragen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoeringsfase en TOEVAL GEZOCHT is verantwoordelijk voor de concrete organisatie ervan en voor de inhoudelijke input en begeleiding gebaseerd op de Reggio Emilia waarden en werkwijze. Die input zal worden opgebouwd op basis van de vra-

gen en ideeën die worden ingebracht. Aandacht zal worden gegeven aan een gezamenlijk geformuleerde inhoudelijke basis. De directies van de scholen ondersteunen de basale uitgangspunten die in deze drie bijeenkomsten geformuleerd worden.

Essentieel is dat alle elementen van het Leeratelier voortkomen uit ervaringen in het werken met de kinderen en worden ontwikkeld en uitgevoerd in het direct werken met de kinderen. De deelnemers brengen hun vragen en ideeën en wensen in vanuit hun eigen praktijksituatie tussen de bijeenkomsten door.

Voorwaarden om deel te nemen:

- werkzaam op of structureel verbonden aan een basisschool in de onderbouw / kleuters
- vertegenwoordigt een team van enkele medewerkers in de onderbouw / kleuters
- een atelierruimte binnen de school (apart of als mini-atelier in een klas) is aanwezig
- bereidheid tot onderzoek, experiment, samenwerking en kennisdeling
- groot vertrouwen in de competenties van jonge kinderen
- ondersteuning van directie en team van de school
- gelegenheid om in de ontwikkelfase drie keer een dag(deel) deel te nemen + tijd aan overleg met het schoolteam te besteden
- gelegenheid om in de uitvoeringsfase één dag per maand deel te nemen + tijd aan studie en experiment + overleg met het schoolteam te besteden

Uitvoeringsfase Leeratelier:

Dezelfde tien kunstenaars / leerkrachten / kunstvakdocenten / pedagogen komen gedurende het schooljaar 2021-2022 tien keer een dag bij elkaar. Locatie wordt steeds in overleg gekozen: kan op een van de scholen zijn en/of in een atelier (zo nodig online).
Zij vormen onderling een partnerschap en behartigen de verbinding en uitwisseling met de overige deelnemers op de school waar zij werkzaam zijn.
Tijdens de uitvoeringsperiodes wordt onderzocht hoe een of meerdere kleine netwerken voor na de periode van het leeratelier kunnen worden opgebouwd voor intervisie en reflectie.

De opzet, inhoud en structuur van de uitvoeringsfase van het Leeratelier wordt in de laatste bijeenkomst geëvalueerd en de ervaringen en conclusies worden gebruikt voor het vervolg.

Na afloop worden proces en resultaten gedeeld op een studiedag en worden resultaten en plannen voor de toekomst besproken.

Na afloop wordt een certificaat uitgereikt aan de deelnemers.

Periode: gedurende twee schooljaren: januari 2022- juli 2023

De onderwerpen voor de bijeenkomsten worden ingebracht vanuit de vragen van de scholen en de deelnemers.

Ter aanvulling alvast enige begrippen en gedachtes voor het Leeratelier vanuit de inhoud van de Reggio Emilia-benadering / TOEVAL GEZOCHT-werkwijze die gekoppeld kunnen worden aan de ingebrachte onderwerpen:

Inleiding:
Kinderen zijn van nature onderzoekers en experimenteren en verbeelden met veel plezier. Met deze natuurlijke competenties bouwen zij hun kennis op in interactie met de andere kinderen, de volwassenen en hun omgeving. Kinderen hebben 100 manieren om te leren, 100 talen tot hun beschikking en de kunsten (beeldend, muzikaal, theatraal) bieden manieren van leren, bieden onderzoek waarmee kennis door kinderen wordt geconstrueerd en opgebouwd. Onderzoeken/verbeelden, reflecteren, creëren.
Om deze competenties van kinderen aan te spreken en hen het voortouw te geven in hun eigen leerproces vraagt het huidige onderwijs om herbezinning en oefening, om de kracht van subjectiviteit en intersubjectiviteit in te zetten, dus overleg en uitwisseling, samenwerking en reflectie.
Kunst, wetenschap en pedagogiek met elkaar verbinden, waardoor de leerkrachten en kunstdocenten onderzoekers en faciliteerders worden en de kinderen hun eigen creativiteit kunnen inzetten, dat is de belangrijke opgave. In Reggio Emilia is een werkwijze ontwikkeld waar wij ons in alle facetten door kunnen laten inspireren.

De rol van het atelier en de kunstenaar:
Het atelier in de school is de broedplaats voor onderzoek en experiment, waarin de kunstenaar zijn/haar expertise inbrengt door de onderzoekscompetenties en de creativiteit van de kinderen te herkennen en te ondersteunen en door structureel samen met de leerkrachten te reflecteren op de creatieve leerprocessen van de kinderen in de klas en in het atelier.

Mogelijke onderwerpen
Onderwerpen die aan de orde zullen komen in relatie tot de vragen van scholen en deelnemers:

- observatie, documentatie en reflectie; subjectiviteit en intersubjectiviteit.
- ontwerpen van een emergent curriculum, progettazione: de opzet en opbouw van een langer lopend onderwerp, verdieping.
- organisatie binnen de school o.a. om onderlinge uitwisseling en reflectie mogelijk te maken
- 100 talen (basis: kunst en wetenschap), zoals tekenen, klei, onderzoek naar de natuur en licht.
- de drie pedagogen: de kinderen met elkaar, de leerkrachten en de omgeving als derde levende belangrijke pedagoog: inrichting en materialen, atelier en mini-atelier.

Mogelijke opbouw
De opbouw van het Leeratelier en de bijeenkomsten wordt gezamenlijk besproken en bepaald. We kunnen ons voorstellen dat iedere bijeenkomst van het Leeratelier en het gehele proces zal bestaan uit:

inbreng van praktijksituaties / documentaties / leervragen vanuit de deelnemende schoolteams
input over, koppeling met één van de basisbegrippen / onderwerpen zoals hierboven benoemd
discussie, uitwisseling en reflectie

praktijk met kinderen, bij elkaar meekijken en mee-reflecteren.

Documentatie en reflectie
De nieuwe website van TOEVAL GEZOCHT kan in deze geschetste opbouw een mooie rol spelen. Deelnemers van het Leeratelier kunnen op de site documentatie en reflectie uploaden en delen met elkaar, ter bespreking.